

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Białymstoku**

Białystok, dnia 18 października 2010 r.

**Pani
Alina Czarniecka
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Mońkach**

LBI-4101-17-02/2010
P/10/098

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku przeprowadziła w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Mońkach (zwanym dalej „MOPS” lub „Ośrodkiem”) kontrolę przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego w okresie od 1 sierpnia 2008 r. do 30 września 2010 r. oraz działań Ośrodka wobec dłużników alimentacyjnych w latach 2007-2010 (do 30 września).

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli podpisanym w dniu 5 października 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych uchybień, przyznawanie przez MOPS świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz podejmowanie działań wobec dłużników alimentacyjnych w przypadku bezskutecznej egzekucji świadczeń. Podstawą tej oceny jest przestrzeganie przez Ośrodek norm prawnych podczas przyznawania świadczeń alimentacyjnych oraz prowadzenie wobec dłużników alimentacyjnych działań mających na celu spowodowanie spłaty zadłużenia.

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

Stwierdzone podczas kontroli uchybienia dotyczyły opóźnień:

- w przeprowadzaniu wywiadów środowiskowych;
- w wystawieniu tytułów wykonawczych,

co nie miało jednak istotnego wpływu na skuteczność egzekucji należności.

1. MOPS prawidłowo wydawał decyzje w sprawie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Analiza 40 postępowań z lat 2008 i 2009 (ogółem w tym okresie wydano 225 decyzji na rzecz 321 osób) wykazała m.in., że świadczenia przyznano osobom do tego uprawnionym, na podstawie dokumentów wymaganych art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów², zaś decyzje spełniały wymogi art. 107 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego³. Wszystkie objęte kontrolą decyzje wydano w terminie określonym w art. 35 §§ 1-3 Kpa, z uwzględnieniem art. 20 ust. 4 i 5 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów i niezwłocznie przekazano osobom uprawnionym do świadczeń oraz komornikom prowadzącym postępowanie egzekucyjne. Niezwłocznie też występowano do organów właściwych dłużnika o podjęcie działań określonych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz przekazywano organom prowadzącym postępowania windykacyjne informacje, które mogły mieć wpływ na skuteczność prowadzonej egzekucji.

MOPS podjął również właściwe działania w stosunku do 11 osób, które nienależnie pobrały świadczenia alimentacyjne na łączną kwotę 7.480 zł. Decyzje nakazujące zwrot nienależnie pobranych świadczeń wydano kwotę 5.530 zł, zaś 1.950 zł Pani Dyrektor umorzyła na wniosek osoby uprawnionej, w oparciu o wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 23 czerwca 2008 r.⁴, w którym uznano za niezgodny z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej m.in. art. 2 pkt 5 lit. a ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej⁵.

2. Ośrodek podejmował wobec dłużników alimentacyjnych działania wymagane ustawami o pomocy osobom uprawnionym do alimentów i o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej, a także współpracował z Powiatowym Urzędem Pracy w Mońkach, Starostą Monieckim i komornikami w celu poprawy skuteczności egzekucji. Według stanu na 30 września 2010 r. MOPS był organem właściwym dla 91 dłużników z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu

² Dz. U. z 2009 r. Nr 1, poz. 7 ze zm.

³ Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.

⁴ Dz. U. Nr 119, poz. 770

⁵ Dz. U. Nr 86, poz. 732 ze zm. – uchylony z dniem 01.10.2008 r.

alimentacyjnego i 89 osób z tytułu wypłaconych zaliczek alimentacyjnych, których zobowiązania wobec Skarbu Państwa wynosiły 1.076,6 tys. zł. Zgodnie z postanowieniami art. 7 ust. 2a ustawy z dnia 14 lutego 2003 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych⁶, do rejestru dłużników od 2007 r. zgłoszono 90 osób, których zaległości przekraczały sześć miesięcy. Nie miało to jednak wpływu na skuteczność egzekucji. Od początku 2008 r. od dłużników alimentacyjnych wyegzekwowano jedynie 152,3 tys. zł, co stanowiło 14,4% świadczeń wypłaconych w tym okresie, zaś według danych MOPS, wszyscy dłużnicy alimentacyjni nie mogli się wywiązać ze swoich zobowiązań z powodu zbyt niskich dochodów z tytułu zatrudnienia lub z gospodarstw rolnych.

Mało skuteczne okazało się również złożenie przez MOPS ośmiu zawiadomień do prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa określonego w art. 209 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny⁷. Cztery z postępowań umorzono, w jednej sprawie odmówiono wszczęcia postępowania z powodu braku znamion czynu zabronionego, dwa postępowania nie zostały zakończone, a jednego dłużnika osadzono w zakładzie karnym.

Analiza działań Ośrodka podejmowanych wobec dłużników w latach 2007-2010 (po 15 osób z każdego roku) wykazała m.in., że:

- u dłużników, których miejsce pobytu było znane przeprowadzono wywiady środowiskowe lub alimentacyjne oraz odebrano od nich oświadczenia majątkowe. Jednakże - z powodu przeoczenia pracownika Działu Świadczeń Rodzinnych i Dodatków Mieszkaniowych - u jednej osoby nie przeprowadzono takiego wywiadu oraz nie odebrano od niej oświadczenia majątkowego (czym naruszono postanowienia art. 4 ust. 1 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów), zaś od czterech dłużników – ze względu na trudności w ustaleniu miejsca pobytu – wywiad przeprowadzono dopiero w 2009 r., chociaż osoby te co najmniej od 2006 r. były dłużnikami alimentacyjnymi;
- poinformowano Powiatowy Urząd Pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej osób tego wymagających, tj. dziewięciu dłużników (żaden z nich nie podjął zatrudnienia);
- wystąpiono do Starostwa Powiatowego w Mońkach lub Urzędu Miejskiego w Mońkach o podanie informacji o majątku posiadanym przez pięciu dłużników;

⁶ Dz. U. Nr 50, poz. 424 ze zm. Ustawa uchylona z dniem 14.06.2010 r. przez ustawę z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymaganie danych gospodarczych (Dz.U. Nr 81, poz. 530)

⁷ Dz. U. Nr 88, poz. 553 ze zm.

- zgodnie z postanowieniami art. 27 ust. 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, wydano decyzje administracyjne w sprawie zwrotu przez dłużników należności z tytułu otrzymanych przez osobę uprawnioną świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Z opóźnieniem jednak wystawiano tytuły wykonawcze. Spośród 13 dłużników, którzy nie spłacili zadłużenia, 10 osobom wystawiono je w marcu i kwietniu 2010 r., tj. po upływie ponad sześciu miesięcy od dnia wydania decyzji w sprawie zwrotu należności (30 września 2009 r.), zaś jednemu dłużnikowi – z powodu przeoczenia pracownika Działu Świadczeń Rodzinnych i Dodatków Mieszkaniowych - upomnienie wystawiono dopiero podczas trwania kontroli NIK (24 września 2010 r.), tj. po upływie 13 miesięcy od wydania decyzji (zadłużenie wynosiło 3.012 zł). Naruszono tym samym postanowienia § 3 ust. 1, § 5 ust. 1 i § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 listopada 2001 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji⁸, zobowiązujące wierzyciela do wystawiania dłużnikowi upomnienia, a po bezskutecznym upływie terminu w nim określonego - do niezwłocznego skierowania tytułu wykonawczego do właściwego naczelnika urzędu skarbowego.
3. MOPS terminowo sporządzał i przedstawiał Wojewodzie Podlaskiemu sprawozdania z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Dane przedstawione w tych sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji Ośrodka.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o niezwłoczne:

- 1) przeprowadzanie wywiadów alimentacyjnych;
- 2) wystawianie tytułów wykonawczych dłużnikom alimentacyjnym.

* * *

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje od Pani Dyrektor, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wniosków lub o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków, lub o przyczynach niepodjęcia takich działań.

⁸ Dz. U. Nr 137, poz. 1541 ze zm.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia, przysługuje Pani Dyrektor prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli
z up.
Agata Katarzyna Ciupa
WICEDYREKTOR